

Steenuilonderzoek Achter Dorsvlegel te Bergharen

Datum : 7 mei 2020
Projectnummer : P20-0136
Opdrachtgever : Gemeente Wijchen
Opgesteld door : M.A. den Otter
Kwaliteitscontrole : N. Arts-Smits

Kader

De gemeente Wijchen is voornemens het bestemmingsplan achter de straat Dorsvlegel te Bergharen te wijzigen naar woningbouw. In verband met de voorgenomen plannen is in 2019 een quickscan flora en fauna uitgevoerd (Staro Natuur en Buitengebied, Quickscan flora en fauna Achter Dorsvlegel ong. te Bergharen, P19-0358). Hieruit is gebleken dat de akker mogelijk onderdeel vormt van het territorium van steenuilen en wordt gebruikt als foerageergebied.

Om eventuele overtreding van de Wet natuurbescherming te kunnen voorkomen, is een nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van steenuil in de omgeving van het plangebied. In onderhavige notitie worden de resultaten van het nader onderzoek beschreven.

Het plangebied bestaat uit een bonenakker, en delen van de achtertuinen van Dorsvlegel 22, 24 en 28, zie figuur 1. In totaal is het plangebied ongeveer 4.400 m² groot. Figuur 2 op de volgende pagina geeft de voorgenomen plannen weer.

Figuur 1. Globale begrenzing plangebied (bron: Google Maps)

Figuur 2. Voorgenomen plannen

Onderzoeksmethode

Om de aanwezigheid van territoria van steenuil in het plangebied vast te stellen zijn vijf veldbezoeken uitgevoerd. In tabel 1 op de volgende pagina zijn de data van de veldbezoeken en de weersomstandigheden weergegeven.

Tijdens de veldbezoeken is op zicht en geluid geïnventariseerd. Daarbij is geluisterd naar de territoriale roep van steenuilen in de omgeving. Met behulp van een draagbare bluetooth speaker is de baltsroep van steenuil afgespeeld. Hiermee worden eventueel in de omgeving aanwezige steenuilen uitgelokt om hun roep te laten horen. Tevens is gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera. Met deze camera kan 's nachts ook visueel gezocht worden naar uilen. Op deze manier is het plangebied en de directe omgeving op de aanwezigheid van steenuilen onderzocht.

Tevens is gezocht naar sporen van steenuilen in het plangebied. Bij dit onderzoek is actief gezocht naar mestsporen, braakballen, veren en nesten. Naast het veldonderzoek is een bronnenonderzoek uitgevoerd (NDFF) en is contact geweest met de vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen.

De gehanteerde onderzoeksmethode komt overeen met de onderzoeksinspanning die wordt voorgeschreven in het Kennisdocument Steenuil *Athene Noctua*, Versie 1.0, juli 2017.

Tabel 1. Overzicht veldbezoeken en weersomstandigheden. Onderzoeker: SL = Scipio van Lierop, IL = Ivo Lustenhouwer, Mark Benders, JH= Jordy Houkes van Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen en Vereniging Natuur en Milieu Wijchen

Datum	Periode	Onderzoeker	Methode	Bewolking	Temp
06-02-2020	Avond	JH	Afspelen en luisteren	-	-
09-03-2020	Avond	JH	Afspelen en luisteren	-	-
20-03-2020	Ochtend	SL	Afspelen en luisteren	Licht bewolkt	3 °C
02-04-2020	Avond	MB	Warmtecamera en afspelen en luisteren	Geheel bewolkt	9 °C
07-04-2020	Middag	IL	Sporen zoeken	Licht bewolkt	20 °C

Resultaten

Via Jordy Houkes van vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen is informatie verkregen over aanwezige territoria van steenuilen en andere uilensoorten in (de buurt van) het plangebied. Deze locaties zijn weergegeven in tabel 2.

Tabel 2. Bekende waarnemingen uilen in de omgeving van Bergharen

Locaties	Soort
B&B De Hebkesberg	Steenuil (uilenkast) vastgesteld territorium
Wijksestraat 29 en 31a	Steenuil
Wijksestraat 25	Kerkuil (uilenkast)
Bosje ten NO van Dorsvlegel	Bosuil

Sporenonderzoek en literatuuronderzoek

Tijdens het sporenonderzoek zijn in de schuurtjes in de achtertuinen van de woningen aan Dorsvlegel 22 en 24 geen sporen van uilen aangetroffen. Ook hangt er geen nestkast in het plangebied. Het is uitgesloten dat de schuurtjes worden gebruikt als nestplaats of als roestplaats door uilen. Aangezien er wel waarnemingen van uilen op de schuurtjes zijn, worden de schuurtjes waarschijnlijk enkel gebruikt als zitplaats en uitkijkpost door steenuilen. Het is uit te sluiten dat er een nest van steenuil aanwezig is in het plangebied.

Veldbezoeken

Tijdens de vier veldbezoeken tijdens de schemering zijn verschillende steenuilen waargenomen. Eén steenuil is vastgelegd met de warmtebeeldcamera, zie figuur 3. De locaties van de uilen zijn weergegeven in figuur 4. Het is bekend dat bij de B&B De Hebkesberg Wijksestraat 41 een vastgesteld territorium aanwezig is. Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat ook in het kleinschalige landschap tussen de Sikkelsestraat en de Wijksestraat, aan de zuidkant van Bergharen, een groot aantal waarnemingen van steenuilen is gedaan in de afgelopen jaren. Het lijkt erop dat daar eveneens een territorium aanwezig is. Aangezien de aanwezigheid van een nest in het plangebied is uitgesloten en er een groot aantal waarnemingen is gedaan van meerdere tegelijk roepende dieren, lijkt het erop dat in de schuren van Wijkstraat 29/31a een nest van steenuilen aanwezig is. Helaas is bij de veldonderzoeken geen nestlocatie vastgesteld.

Figuur 3. Beeld van steenuil met de warmtebeeldcamera

Figuur 4. Waarnemingen van roepende steenuilen tijdens de veldbezoeken in 2020, oranje is van 6 februari, paars is van 9 maart, geel is van 20 maart en blauw is van 2 april, het plangebied is geel omlijnd

Waarde van het gebied

Het plangebied bestaat uit achtertuinen en een bonenakker, ongeveer 4.400 m². Uit de website boerenbunder.nl blijkt dat de akker in 2018 en 2019 als tijdelijk grasland in gebruik is geweest. De overige agrarische gronden ten oosten van het plangebied tussen Wijksestraat en Molenweg bestaan uit blijvend grasland.

Het kleinschalige landschap tussen de Wijksestraat en de Molenweg vormt optimaal leefgebied voor steenuilen. De bonenakker en korte graslanden vormen foerageergebied voor de steenuil. Dit foerageergebied is ongeveer 115.000 m² groot.

De agrarische gronden ten zuiden van de Wijksestraat bestaan ook uit graslanden, maar het gebied is grootschaliger en daarom minder geschikt als leefgebied voor steenuilen.

Na de herinrichting zijn de nieuwe tuinen bij de woningen en de bermen in wijk mogelijk geschikt als foerageergebied voor steenuilen.

Vermoedelijk zijn in het gebied ten oosten van Dorsvlegel twee territoria aanwezig, deze zijn bij benadering aangegeven in figuur 5. Territoria van steenuilen kunnen bij een hoog voedselaanbod iets overlappen. Dit betekent dat het gebied voldoende voedsel biedt voor zeker twee overlappende territoria van steenuilen, en daarom waardevol is. Het plangebied, de akker, ligt op een afstand minder dan 300 meter van de vermoedelijke nesten en is daarom essentieel foerageergebied.

Figuur 5. Vermoedelijke territoria

Effectbeoordeling en toetsing Wet natuurbescherming

Van steenuil is geen nestlocatie vastgesteld binnen het plangebied. De aanwezigheid van een steenuilnest binnen het plangebied is uitgesloten. Het plangebied wordt wel gebruikt door steenuilen als zit- en uitkijkposten om te foerageren en om te rusten. Daarnaast is het plangebied essentieel als foerageergebied voor steenuilen. Het plangebied vormt derhalve van wel een onderdeel van het territorium van steenuilen.

De sloop van de schuurtjes heeft een negatief effect op de aanwezige zitplaatsen binnen het plangebied, het aantal zitplaatsen aan de rand van het foerageergebied wordt minder. Door het

bouwen van de woningen met tuinen en schuurtjes komen hier echter weer voldoende zitplaatsen voor terug.

Het plangebied is een belangrijk onderdeel van het functionele leefgebied van de steenuilen. Het verdwijnen van dit foerageergebied heeft een negatief effect minimaal één steenuilenterritorium. Als het voedselaanbod drastisch verminderd, kunnen de steenuilen zichzelf en hun kuikens niet meer voeden.

Het bouwen van de woningen zorgt voor een verkleining van het foerageergebied van steenuil. In totaal verdwijnt 4.400 m² foerageergebied, dat is ongeveer 3,8% van het totale foerageergebied van de steenuilen.

Het gebied dat verdwijnt is belangrijk foerageergebied voor de steenuilen en dient daarom te worden gemitigeerd, zodat de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben op het functionele leefgebied van de steenuil. Het is van belang dat voldoende prooidieren aanwezig blijven in het gebied en het gebied tussen de Molenweg en Wijksestraat na uitvoering van de voorgenomen plannen eenzelfde aantal steenuilenparen kan behouden.

Om het negatieve effect te mitigeren wordt een gebied van circa 2.200 m² ten zuiden van het plangebied ingericht als duurzaam en optimaal verbeterd foerageergebied voor (steen)uilen, zie figuur 5.

Dit kan worden gedaan door:

- + paaltjes te plaatsen die kunnen dienen als uitkijkplek voor steenuilen,
- + kruidenrijke en ruige overhoeken en een groot deel kort gras te creëren,
- + aanplant van enkele bomen en struiken die noten of vruchten dragen,
- + en door takkenrillen of houtstapels te realiseren.

In hoog gras kunnen steenuilen niet jagen, dus een groot deel van het terrein dient uit kort gras te bestaan; echter niet te intensief maaien. Het is van belang dat dit gebied ook in de toekomst beheerd wordt en niet in kwaliteit achteruit gaat. Door een dubbel raster (met ruigtestrook ertussen) om het gebied te plaatsen kunnen honden er niet worden uitgelaten, dit zal resulteren in een voldoende rustige plek waar prooidieren op af komen. In het gebied dient een variatie aan korte en hoge kruidenrijke vegetatie in stand te worden gehouden. Dit kan worden gedaan door gefaseerd en extensief te maaien. Het gebied wordt beschermd als steenuilenleefgebied.

Figuur 5. Locatie waar het foerageergebied kwalitatief wordt verbeterd

Conclusie

Van steenuil is geen nestlocatie vastgesteld in het plangebied; de aanwezigheid van een steenuilnest in het plangebied is uitgesloten. Het plangebied maakt wel onderdeel uit van een steenuilterritorium. De schuurtjes in de achtertuinen binnen het plangebied worden gebruikt door steenuilen als zitplaats. Bij het slopen van de schuurtjes gaat deze zitplaats verloren. Echter, door het bouwen van de nieuwe woningen met schuurtjes en hekwerken in het plangebied komen er voldoende zitplaatsen voor terug.

Het plangebied vormt onderdeel van het functionele leefgebied van steenuilen die hun nest hebben in de omgeving van het plangebied. Het bouwen van de woningen zorgt voor een afname van de totale oppervlakte van het foerageergebied van de steenuil; ongeveer een afname van 3,8%. Door een mitigatiegebied aan te leggen voor de steenuil van ongeveer 2.200 m², hebben de voorgenomen plannen geen (significant) negatief effect op het functionele leefgebied. Namelijk, doordat het mitigatiegebied duurzaam voor de steenuil wordt aangelegd, van hogere kwaliteit is als foerageergebied voor de steenuil dan het bestaande terrein en optimaal wordt ingericht en beheerd voor de steenuil, blijft het gebied tussen de Molenweg en de Wijksestraat geschikt als leefgebied voor eenzelfde aantal steenuilen.

De voorgenomen plannen hebben derhalve geen significant negatief effect op het functionele leefgebied van de steenuil.

Literatuur

- + Bij12. 2017. Steenuil. *Athene noctua*. Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017
- + Netwerk Groene Bureaus. 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet Natuurbescherming. Versie juli 2017.
- + Staro Natuur en Buitengebied, Quicksan flora en fauna Achter Dorsvlegel ong. te Bergharen, P19-0358

- + Boerenbunder.nl
- + [Nationale Databank Flora en Fauna](#)